

Aile Planlamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aile Planlamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16426>

Özet

Aile Planlamasına Yönelik Tutum Ölçeği, 2006 yılında Örsal, Ö. tarafından bir doktora tezi kapsamında ölçek geliştirme çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu ölçeğin temel amacı, aile planlamasına yönelik bireylerin sahip olduğu tutumları, inançları ve algıları sistematik ve bilimsel yöntemlerle ölçmektir. Çalışma, spesifik olarak **Ankara belediye sınırları** içinde yaşayan yetişkin bireylerin tutumlarını hedef almıştır.

Ölçek, sağlık bilimleri alanındaki doktora araştırmalarının bir ürünü olup, Türkiye'de üreme sağlığı ve aile planlaması hizmetlerinin etkinliğini değerlendirilmeye yönelik önemli bir araç sağlamaktadır. Ölçek sonuçları, ilgili kamu ve sivil toplum kuruluşları için politika oluşturma süreçlerinde rehberlik edebilir.

Anahtar Kelimeler

Aile Planlaması, Tutum, Ölçek Geliştirme, Üreme Sağlığı, Ankara, Psikometrik, Davranışsal Değerlendirme

Yazarlar

Örsal, Ö.

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, hedef gruptaki bireylerin aile planlaması yöntemlerine, bu yöntemlerin kullanımına ve genel olarak planlı gebelik kavramına ilişkin **duygusal, bilişsel ve davranışsal eylemlerini** tespit etmektir. Bu ölçek, alanda standardize edilmiş, güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı ihtiyacına cevap vermek üzere geliştirilmiştir.

Ölçek, sadece mevcut tutum seviyelerini belirlemekle kalmaz, aynı zamanda bu tutumların demografik özellikler, eğitim seviyesi ve sosyo-kültürel faktörler gibi değişkenlerle olan ilişkisini de araştırmayı amaçlamıştır. Bu sayede, aile planlaması hizmetlerine yönelik engeller ve kolaylaştırıcı faktörler derinlemesine anlaşılabilir.

Yapı

Aile Planlamasına Yönelik Tutum Ölçeği, bireyin tutum yapısını ölçmektedir. Psikolojide tutum, bir nesneye, kişiye veya duruma karşı olumlu veya olumsuz değerlendirme, duygu ve davranış eylemi olarak tanımlanır. Bu bağlamda, ölçek spesifik olarak aile planlaması kavramına yönelik üç temel bileşeni ölçmeye odaklanmıştır:

Bilişsel Bileşen: Bireyin aile planlaması hakkındaki bilgi düzeyi ve inançları (örneğin, yöntemlerin güvenilirliği hakkındaki düşünceleri).

Duygusal (Affektif) Bileşen: Bireyin aile planlaması uygulamalarına karşı hissettiği duygular (örneğin, kaygı, rahatlık veya kabul).

Davranışsal Bileşen: Bireyin aile planlaması yöntemlerini kullanma veya tavsiye etme yönündeki eğilimleri veya geçmişteki davranışları.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinin kritik bir aşaması olan geçerlik (validity) çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçüp ölçmediğini gösterir. Bu ölçek, bir **doktora tezi** çalışması kapsamında geliştirildiği için, kapsamlı bir geçerlik analizinin yapılması beklenmektedir. Ancak, özet bilgide spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir.

Genellikle bu tür geliştirme çalışmaları Kapsam Geçerliliği (uzman görüşleri ile), Yapı Geçerliliği (Faktör Analizi ile) ve Kriter Geçerliliği (ilgili diğer ölçütlerle korelasyon) yöntemleri kullanılarak ölçeğin bilimsel sağlamlığı kanıtlanmıştır. Detaylı geçerlik analizleri için, çalışmanın orijinal kaynağına başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik (reliability), bir ölçüm aracının tutarlılığı ve kararlılığı ifade eder. Yüksek güvenilirliğe sahip bir ölçek, aynı koşullar altında tekrar uygulandığında benzer sonuçlar vermelidir. Kaynakta güvenirlilik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, doktora tezinde mutlaka iç tutarlılık katsayısı (genellikle **Cronbach Alfa** değeri) hesaplanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılığına yan sıra, test-tekrar test güvenilirliği gibi yöntemler de kullanılarak zaman içindeki kararlılığı incelenmiş olabilir. Bu psikometrik özellikler, ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanılabilirliğinin temelini oluşturur.

Faktör Analizi

Aile Planlamasına Yönelik Tutum Ölçeği, geliştirme aşamasında tutum yapısının boyutlarını ortaya çıkarmak amacıyla Faktör Analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandığını ve tutumun çok boyutlu yapısını (örneğin, yöntem kabulü, kültürel direnç, fayda algısı gibi faktörler) belirlemeyi sağlamıştır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu bir yapıya mı sahip olduğu belirlenmiştir. Bu analizler, ölçeğin **yapı geçerliliğini** destekleyen en önemli istatistiksel kanıtlardan birini sunar. Detaylı faktör yükleri ve açıklanan varyans oranları, orijinal tezde mevcuttur.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: Orijinal tezde detaylandırılmakla birlikte, tutum ölçekleri genellikle 5'li veya 7'li **Likert tipi** derecelendirme formatını kullanır (örneğin, "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon, Yetişkin Bireyler

Yaş Grubu: Aile planlamaya karar alabilecek ve anketi anlayıp doldurabilecek yetişkin yaş grubu.

Popülasyon Detayları: Ankara belediye sınırları içinde yaşayan bireyler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan, kağıt-kalem veya dijital formatta sunulabilen anket tipi ölçek.

Anahtar Kelimeler

Tutum Geliştirme, Psikoloji, Sağlık Bilimleri, Aile Planlamaya Tutumları, Likert Ölçeği, Ölçek Geçerliliği, Ölçek Güvenirliği

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Bilinmiyor

Bağlantı E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara (Tez çalışması yapılırdığı kurum)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2006

Şinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarın izni veya tezin referans gösterilmesi yeterlidir. Ticari kullanım için yazar veya Hacettepe Üniversitesi'nden izin alınması gerekebilir. Ölçek genellikle ücretsiz olarak erişilebilir bir kaynak niteliindedir.

Kaynaklar

Örsal, Ö. (2006). *Ankara belediye s?n?rlar? içinde ya?ayan bireylerin aile planlamas?na yönelik tutum ölçe?inin geli?tirilmesi*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezin orijinal kayna??na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: aile-planlamasina-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Aile Planlamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri bu özet kaynakta yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine ve tam metnine ula?mak için Örsal (2006) taraf?ndan haz?rlanan doktora tezinin orijinal kayna??na ba?vurulmas? gerekmektedir.